

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זבוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

אחרון של פסח, ה'תשכ"ז

חלק ב – יו"ל לש"פ קדושים, מבה"ח אייר, ה'תשע"א

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים”

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ואחת לבריאה

– ופרצת –

מאתיים וחמישים שנה להסתלקות-הילולא של כ"ק הבעש"ט ז"ל

©

Published and Copyright 2011 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610 • Fax. (206) 666-1770

E-mail: info@lahak.org • Internet: <http://www.lahak.org>

The Kehot Logo is a registered trademark of Merkos L'inyonei Chinuch, Inc.

5771 • 2011

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס
The PrintHouse
538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237
(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס
על ידי חיים שאול בן חנה
בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"
Tel. (718) 604-2610 Fax. (206) 666-1770

סדר ועימוד בתכנת „תג". הפצה בארצות-הברית: (718) 735-4585

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ קדושים, מבה"ח אייר, הננו מוציאים לאור חלק שני מהתוועדות אחרון של פסח, ה'תשכ"ז, הנחה בלתי מוגה — (חלק ראשון י"ל לימים אחרונים דחג הפסח, חלקים הבאים י"ל אי"ה בשבועות הקרובים).

*

בתור הוספה — כמה מכתבים (תדפיס מכרכי "אגרות-קודש — מילואים" מהשנים תרפ"ה-תשל"ה, שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנוכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

אטרו חג הפסח, ה'תשע"א (ופרצת),
מאתיים וחמישים שנה להסתלקות-הילולא של כ"ק הבעש"ט ז"ל
ברוקלין, נ"י.

ט. ע"ד האמור לעיל אודות ההתאחדות שפועלת חג הפסח — ישנה גם התאחדות שבחג הסוכות, שגם בו ישנה ההתאחדות של כל בני"י ע"י הסוכה שמקיפה ומאחדת את כל היושבים בה, וכמרומו במאמר חז"ל⁵² "כל ישראל ראויים לישיב בסוכה אחת". אבל, האחדות שבחג הפסח גדולה יותר, כי:

בחג הסוכות — ישנם סוגים הפטורים ממצות סוכה, שהרי סוכה היא מצות עשה שהזמן גרמא, ונשים פטורות ממנה⁵³, וכן פטורים ממנה הטף שלא הגיעו לחינוך. ואפילו בנוגע לטף שהגיעו לחינוך, הרי החיוב אינו על הטף עצמו, כי אם על האב, כפי שפוסק רבינו הזקן בשולחנו⁵⁴, ואילו הטף עצמו פטורים ממנה.

ואילו בחג הפסח⁵⁵ — הנה אף שאכילת מצה היא מצוה שהזמן גרמא, ה"ה יוצאת מן הכלל, וגם נשים חייבות בה, כדאיתא בגמרא⁵⁶ "נשים חייבות באכילת מצה דבר תורה, שנאמר⁵⁷ לא תאכל עליו חמץ וגו', כל שישנו בכל תאכל חמץ, ישנו באכילת מצה, והני נשי נמי הואיל וישנן בכל תאכל חמץ, ישנן בקום אכול מצה", וכמ"ש רבינו הזקן⁵⁸ לגבי

(אג"ק חכ"ד ס"ע שכא).

56 פסחים מג, ב. וש"נ.

57 פ' ראה טז, ג.

58 שו"ע או"ח סתע"ב סכ"ה. וש"נ.

52 סוכה כז, ב.

53 קידושין כט, א.

54 או"ח סשמ"ג ס"ב. וש"נ.

55 ראה גם מכתב י"א ניסן שנה זו

"שאר כל המצוות הנוהגות בלילה זה", ש"אין חילוק בין אנשים לנשים .. לפי שאף הם היו באותו הנס".

ויתירה מזה, שחג הפסח מאחד גם את התינוקות, וגם תינוקות כאלה שלולי ענינים מתמיהים הקשורים במאכל וכו' היו ישנים בלילה הפסח, והיינו, שגם בשעה ש"נגלה עליהם מלך מלכי המלכים הקב"ה", ישנם "תינוקות בדעה" שזקוקים לענינים מתמיהים לפי שכלם כדי להישאר ערים, הנה גם תינוקות אלה מאחד חג הפסח.

י. והנה, בענין האחדות שבחג הפסח גופא, הרי אף שכל ימי החג נקראים באותו השם, חג הפסח או חג המצות, יש מעלה באחדות של הימים האחרונים לגבי האחדות של הימים הראשונים.

ובהקדמה — שימים האחרונים בכלל הם נעלים יותר מהימים הראשונים, וכמ"ש הצ"צ⁵⁹ ששביעי של פסח הוא בבחי' "כל השביעין חביבין"⁶⁰.

והיינו, שכשם שביום השבת יש מעלה לגבי ששת ימי החול שלפניו [ועד שגם ביום השבת הראשון דששת ימי בראשית היתה מעלה אפילו לגבי יום ראשון דשי"ב שבו האיר אור שהי' "אדם צופה ומביט בו מסוף העולם ועד סופו"⁶¹, וכן הוא בכל שבוע ושבוע, שיום השבת הוא למעלה מששת ימי החול], וכמו"כ "שנת השבע שנת השמיטה"⁶² היא למעלה מהשנים שלפנ"ז — כך גם יש מעלה בשביעי של פסח גם לגבי ימים ראשונים של פסח.

ומזה מובן, שגם ענין האחדות בשביעי של פסח הוא באופן נעלה יותר מאשר בימים הראשונים.

יא. והענין בזה:

בימים הראשונים של חג הפסח ישנה ההתחלקות של ארבעה בנים: חכם, רשע, תם ושאינו יודע לשאול, אלא שבכח התורה ובעזרתו של הקב"ה (כנ"ל ס"א ואילך) ה"ה מתאחדים יחד.

אבל בשביעי של פסח ובאחרון של פסח — הענין ד"כל ישראל חברים" הוא באופן שמלכתחילה אין התחלקות, שזה "יודע לשאול", וזה

59) ראה שיחת ליל שש"פ תש"ג סס"ו בזה כו'.

60) ויק"ר פכ"ט, יא. (סה"ש תש"ג ע' 92). — כ"ק אדמו"ר אמר

61) חגיגה יב, א. ב"ר פי"א, ב. ועוד. שמישהו שאל אצלו בענין זה (ראה המלך

62) לשון הכתוב — פ' ראה טו, ט. במסיבו ח"א ע' קנה), ועי"ז נתעורר לעיין

"אינו יודע לשאול" ולכן יש צורך ש"את פתח לו" — כיון שענינו של ש"ש"פ הוא באופן ש"אתם תחרישון"⁶³ [ועד שכאשר משה רבינו רצה להתפלל (כי בשעה שבנ"י נמצאים בעת צרה, צריכים להתפלל, ובעיקר צריך לעשות זאת הרועה נאמן), אמר לו הקב"ה "מה תצעק אלי"⁶⁴, כיון שעתה הוא הזמן ש"אתם (כולל גם משה רבינו) תחרישון"], שבזה משתווים כולם, כיון שזוהי דרגא שלמעלה מהתחלקות.

ועפ"ז מובן גם מ"ש"65 "אז ישיר משה ובני ישראל", לשון יחיד (אף שלכאורה הי' מתאים יותר לומר "ישירו", לשון רבים, כיון שמדובר אודות "משה ובני ישראל"⁶⁶) — כמבואר בזה⁶⁷, שבשעת שירת הים עמדו כל בנ"י בדרגת משה רבינו, ולכן אמרו כולם "זה אלי ואנוהו"⁶⁸ — שזוהי דרגת משה רבינו, ש"נתנבא בזה"⁶⁹, ועד שאמירת השירה באופן כזה היתה אפילו בנוגע ל"עוברין במעי אמן"⁷⁰, שגם הם נכללים במ"ש "ישיר" לשון יחיד, וגם הם היו בדרגת משה רבינו.

וזהו גם מ"ש"65 "אשירה לה' כי גאה גאה", כפירוש התרגום "אתגאי על גיותניא", והיינו, שאפילו בנוגע לאלו שע"פ תורה הם בדרגת "גיותניא", האירה דרגא נעלית עוד יותר — "גאה גאה", בחי' פנימיות הכתר (שלמעלה מחיצוניות הכתר)⁷¹, שזוהי מדריגה שלמעלה מהתחלקות.

ולהעיר גם ממארו⁷² בנוגע לקריעת ים סוף: "בזכות יעקב אני קורע להם את הים, שנאמר⁷³ ופרצת (לשון בקיעה ופרצה חדא מילתא היא) ימה (גם ים ממש) וקדמה" (ע"י רוח קדים), ועי"ז נעשה גם "צפונה ונגבה" — שהו"ע "והמים להם חומה מימינם ומשמאלם"⁷⁴, והיינו, שהגילוי דקריעת ים סוף הי' מבחי' "רוח קדים"⁷⁵, בחי' פנימיות הכתר⁷⁶.

63 בשלח יד, יד.	אמו בממון כפשוטו, והרי ממון הוא "מציאות"
64 שם, טו.	בעוה"ז הגשמי והחומרי.
65 שם טו, א.	71 ראה לקו"ת בהעלותך לד, ד. שה"ש
66 ראה שמור"ר פכ"ג, ט.	לה, סע"ג. ובכ"מ.
67 ראה סה"מ תרל"ט ח"א ע' קנו (וש"נ).	72 שמור"ר פכ"א, ח (ובפי' מת"כ
ועוד. וראה גם תו"מ ח"ג ע' 39. לקו"ש	ומהרז"ו). וראה בר" פס"ט, ה (ובפי' יפה
חל"א ע' 69 ואילך.	תואר).
68 בשלח שם, ב.	73 ויצא כח, יד.
69 ספרי ופרש"י ר"פ מטות.	74 בשלח יד, כב; כט.
70 ברכות נ, א. וש"נ. — ואף ש"עובר ירך	75 בשלח יד, כא. וראה לקו"ת צו יד, ג
אמו הוא" (גיטין כג, ב), הרי הוא מציאות	ואילך.
ע"פ תורה, ולכן ישנם דינים בתורה בנוגע	76 ראה גם ד"ה כימי צאתך דאחש"פ
לעובר, כולל גם שהעובר מוסיף בשוויות של	תשכ"א (תו"מ ח"ל ע' 239).

וזוהי מעלת האחדות דשביעי של פסח — באופן נעלה יותר מהאחדות שבימים ראשונים של פסח.

יב. וכיון ששנה זו היא שנת הקהל, הרי כל עניני התאחדות ("הקהל") הם ביתר שאת וביתר עז.

ובפרט בנוגע להתאחדות דשביעי של פסח שהיא ע"ד ובדוגמת ההתאחדות ד"הקהל" — שהרי ב"הקהל" נכללים אנשים נשים וטף, ללא התחלקות, ולא באופן שזה שואל וזה אינו שואל; כל בני"י, שנכללים בעשר הדרגות מ"ראשיכם שבטיכם" עד "חוטב עציך ושואב מימך", שמעו כולם, במקום אחד ובזמן אחד, אותה הקריאה, מאותו "בעל-קורא" — המלך, שקריאתו לא היתה בתור נשיא ומלך, אלא באופן כזה שנחשב כאילו הקב"ה הוא הקורא, כפס"ד הרמב"ם "כאילו .. מפי הגבורה שומעה".

ונמצא, שההתאחדות ד"הקהל" היא (למעלה מההתאחדות שבסוכה, ולמעלה גם מההתאחדות שבימים הראשונים דחג הפסח, אלא) בדוגמת ההתאחדות דשש"פ, שאז שרו כל בני"י יחד ("ישיר" לשון יחיד), כיון שכולם נתאחדו עם "יחידו של עולם".

יג. וכאשר באים משביעי של פסח לאחרון של פסח — הנה מלבד מעלת האחדות של שביעי של פסח שנמשכת גם ביו"ט שני של גליות, ניתוסף עילוי גדול יותר בענין האחדות מצד ענינו המיוחד של אחרון של פסח:

ידוע שבאחרון של פסח בטלים כמה חומרות שנוהגים בהם במשך כל ימי הפסח, וכמ"ש רבנו הזקן בתשובה⁷⁸ לענין מצה שרוי, ש"אין למחות בהמון עם המקילים כיון שיש להם על מה שיסמוכו .. אבל לפמ"ש האריז"ל להחמיר כל החומרות בפסח פשיטא שיש להחמיר .. ומ"מ ביו"ט האחרון המיקל משום שמחת יו"ט לא הפסיד".

ונמצא, שבאחש"פ ניתוסף בענין האחדות גם לגבי האחדות שבשש"פ — כיון שאז משתווים המקילים עם המחמירים.

יד. והעיקר — שכללות ענין הימים האחרונים של פסח קשור לגאולה העתידה, כמאמר הבעש"ט הידוע, שנמסר לנו ע"י כ"ק מו"ח אדמו"ר⁷⁹.

79) ראה שיחת אחש"פ תשכ"ה ס"ה (תו"מ חמ"ג ע' 199), ובהנסמן שם הערה 18.

77) ה'ל' חגיגה פ"ג ה"ו.
78) ס"ו ו.

וכללות הענין בזה — שהראי' בנוגע לשייכות של קריעת ים סוף (בשש"פ) עם הענין ד'ופרצת" היא ממ"ש⁸⁰ "עלה הפורץ לפניהם"⁸¹, דקאי על משיח בן דוד.

וכיון ש"שמונה שמות נקראו למשיח"⁸², הרי עיקר הגילוי של משיח הוא ביום השמיני של פסח (ובזה גופא — בעיקר בסעודה שלישית שבאחש"פ).

והיינו, שבכח הענין ד'ופרצת" בשביעי של פסח, נפעל הענין ד'עלה הפורץ לפניהם" באחרון של פסח, שיבוא ויגאלנו בעגלא דידן.

* * *

טו. כשם שאצל בני" ישנה ההתאחדות של כל ארבעת הבנים (כנ"ל סי"א) — כן הוא גם בכללות הבריאה (שהיא "בשביל ישראל שנקראו ראשית"⁸³), שיש בה ההתאחדות של ד' הסוגים דומם צומח חי ומדבר (שדוגמתם הם ארבעת הבנים).

וכשם שבחג הפסח רואים אנו שגם בחי' הדומם, שזהו הבן "שאינו יודע לשאול", נכלל בארבעת הבנים — כן הוא גם בנוגע לכללות העולם, שהענין ד'ושכנתי בתוכם"⁸⁴ (שזוהי תכלית הבריאה, "להיות לו ית' דירה בתחתונים"⁸⁵) אינו מוגבל בכך שצריך להתחיל עם סוג המדבר, אלא אדרבה — התחלת הענין היא דוקא בסוג הדומם, כפי שהי' בפועל, שהתחלת י"ג (או ט"ו)⁸⁶ הדברים שמהם נעשה המשכן היתה מסוג הדומם, ונוסף לזה היו גם "עצי שטים" ו"שמן למאור" שהם מסוג הצומח, וצמר שהוא מסוג החי, ורק לאחר גמר הקמת המשכן בא הכהן (מדבר) לעבוד עבודתו.

וכמו"כ ישנה התאחדות ד' סוגים אלו בקרבן התמיד שהיו מקריבין בכל יום בזמן שביהמ"ק הי' קיים (בגשמיות, ועד"ז גם עתה — ברוחניות, ע"י התפלה⁸⁷): הבהמה שנקרבת (לאחרי ההכנה במשך ד' ימים, כפי שלמדים⁸⁸ מפסח מצרים) — סוג החי; המלח שצ"ל בכל

---

(80) מיכה ב, יג.
 (81) ב"ר שבהערה 61.
 (82) מדרש משלי הישן ספ"ט. מדרש ובכ"מ.
 (83) פרש"י ורמב"ן ר"פ בראשית. ובכ"מ.
 (84) תרומה כה, ח.
 (85) ראה תנחומא בחוקותי ג. נשא טז.
 (86) ראה הנסמן בלקו"ש חכ"א ע' 153.
 (87) ראה ברכות כו, א"ב.
 (88) פסחים צו, א.

קרבן, כמ"ש⁸⁹ "על כל קרבנך תקריב מלח" — סוג הדומם (כמבואר בע"ח⁹⁰); והנסכים — סוג הצומח. ודוקא באופן זה נעשה קרבן התמיד כתיקונו, ועי"ז נעשה קיום ותמידיות גם בעולם.

והדגשה יתירה בליל הפסח בנוגע לסוג הדומם — שהשלימות בכללות הסדר היא דוקא כאשר גם ה"שאינו יודע לשאול" (בדוגמת בחי' הדומם) יושב לשולחן הסדר, ועד שכל אריכות הסדר הוא דוקא בשייכות אליו, שהרי כללות ההגדה, "והגדת לבנך גו"⁹¹, היא התשובה ל"שאינו יודע לשאול", משא"כ בנוגע לבן חכם נאמר רק "ואף אתה אמור לו כו".

טז. וכן הוא גם בנוגע להתאחדות של ד' הסוגים דצח"מ גם בשביעי של פסח:

עצם הנס דקריעת ים סוף — "הפך ים ליבשה"⁹² — הי' בסוג הדומם, שהרי הים הוא דומם. והנס הי' באופן שצמחו בתוך הים אילנות עושי פירות⁹³ — סוג הצומח. והעוברים בתוך הים היו כל בני", "בנערינו ובזקנינו גו' בבנינו ובבנותינו"⁹⁴, "וגם מקננו גו' לא תשאר פרסה"⁹⁵ — סוג המדבר והחי.

ובזה גופא מודגשת בעיקר מעלת הדומם — כפי שמצינו במדרשי חז"ל⁹⁶, שאפילו בשעה שבא משה לקרוע את הים, "אמר לו הים מפניך אני נקרע, אני גדול ממך, שאני נבראתי בשלישי ואת נבראת בששי", והי' צורך בכך ש"הקב"ה נתן ימינו על ימינו של משה", ורק אז נקרע הים; ועד אז — טוען הים שהוא קודם, ולגבי מי הוא קודם — אפילו לגבי בני" (שהיו צריכים לעבור בתוכו), ואפילו לגבי משה רבינו שהי' "מבחר"⁹⁷ מין האנושי!"

אמנם, כשאמר משה לים שעל מנת כן נברא, כמ"ש⁹⁸ "וישב הים גו' לאיתנו", "לתנאו שהתנה עמו", "תנאי התנה הקב"ה עם הים שיהא נקרא לפני ישראל"⁹⁹ — פעל הדבר על הים (בכחו של הקב"ה) שיקרע, ובני" יוכלו לעבור בתוכו.

(95) שם, כו.	(89) ויקרא ב, יג.
(96) שמו"ר שם, ו.	(90) שער נ ספ"ב.
(97) ראה פיה"מ להרמב"ם סנהדרין פ' חלק היסוד השביעי.	(91) בא יג, ח.
(98) בשלח יד, כו.	(92) תהלים סו, ו.
(99) ב"ר פ"ה, ה. שמו"ר שם.	(93) שמו"ר פכ"א, יו"ד.
	(94) בא יו"ד, ט.

ודוקא כאשר הדומם מקיים את תנאו — אזי בא לידי תכליתו (כמ"ש האריז"ל¹⁰⁰ שבכל דבר שבעולם, אפילו בדומם, ישנה נפש, והתכלית היא — שהמדבר יגלה בהדומם את הנפש שבו, ועי"ז יבוא לידי תכליתו), ואז ניכרת בו מעלתו (שבשבילה נברא) — שנעשה בבחי' "חומה"¹⁰¹ להגן על בני מפני העומדים עליהם לכולתם.

יז. וכיון ש"התורה כללות ופרטות נאמרה"¹⁰², הרי מובן, שהתאחדות ד' הסוגים דצח"מ בכללות המציאות, ישנה גם בעבודת ה'.

והענין בזה — שהעבודה צריכה להיות לא רק בענינים הקשורים עם ענינים נפשיים, אלא גם בבחי' ה"דומם" שבאדם. וכמ"ש הרמב"ם¹⁰³, ש"צריך האדם שיכוון לבו וכל מעשיו כולם (אכילה ושתיה) משא ומתן וכו') לידע את השם ברוך הוא בלבד. . והוא שאמר שלמה בחכמתו¹⁰⁴ בכל דרכיך דעהו".

והרי ההלכה היא¹⁰⁵ שע"י קיום מצוה בחפץ גשמי נעשה שינוי בהחפץ עצמו, כיון שגם הדומם הגשמי נעשה חדור בענין המצוה, ועד שלימות המשיח "אבני ביתו של אדם וקורות ביתו של אדם מעידים בו, שנאמר¹⁰⁶ כי אבן מקיר תזעק"¹⁰⁷, והיינו, שהאבן עצמה תגלה את האמת אודות הנעשה בבית שנבנה באמצעותה.

ועפ"ז יובן הסיפור¹⁰⁸ אודות כ"ק אדמו"ר (מוהרש"ב) נ"ע, שהקדיש זמן רב להתבוננות בציורים, ולמד מהם הוראות בדרכי ה' ובעבודת ה'. והיינו, שאף שהציורים נעשו ממין הצומח, ולמטה מזה, ממין הדומם, אעפ"כ למד אדמו"ר נ"ע גם מציורים אלו ענינים שיש בהם כדי לעורר את בני"ה להוסיף בעבודתם לבוראם, ועד להוראות כאלו שלולי הציור לא הי' מגיע אליהם.

וכללות הענין בזה — שתכלית הכוונה היא לאחד את כל ד' הענינים דצח"מ בעבודת ה', ולהסיר את המחיצות שביניהם.

ולא כדעת הטועים שיש חילוק עיקרי בין ד' המדרגות דצח"מ, אלא כמבואר בע"ח¹⁰⁹ שיש ממוצע בין דומם לצומח, בין צומח לחי ובין

---

100 ראה ע"ח שער לט (שער מ"ן ומ"ד) דרוש ג. וראה גם שעהיה"א פ"א.
 101 בשלח שם, כב. שם, כט.
 102 ראה חגיגה ו, סע"א ואילך. וש"נ.
 103 הלכות דעות פ"ג ה"ב ואילך.
 104 משלי ג, ו. וראה תענית יא, א.
 105 ראה בהנסמן בלקו"ש חט"ז ע' 213 הערה 16.
 106 חבוקק ב, יא.
 107 תענית יא, א. וש"נ.
 108 אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"ג ע' 108 שצד ואילך. סה"ש תרצ"ו ע' 46 ואילך.
 109 שער מב (שער דרושי אבי"ע) פ"א. וש"נ.

חי למדבר, ועד שישנו גם ממוצע בין נברא לבורא, והרי ענין הממוצע ע"פ תורה הוא — לא ממוצע המפסיק, אלא ממוצע המחבר [וכמו הממוצע בין נברא לבורא, בחי' היחידה שבנפש עם בחי' יחיד המלוכש בה¹¹⁰ — שבודאי אינו ממוצע המפסיק אלא ממוצע המחבר, ומזה מובן גם בנוגע לשאר הממוצעים], ונמצא שכל ד' הסוגים דצח"מ מחוברים זה לזה ע"י הממוצעים שביניהם; ולכן צריך להעלות את כל ד' הענינים, ועד שגם בחי' הדומם יתאחד עם אלקות, שהרי גם בדומם ישנו ניצוץ אלקי, ותפקיד האדם הוא לגלות ניצוץ זה ע"י עבודתו.

והכח לעבודה זו הוא מאברהם אבינו, שמסר כח זה לכל דורותיו אחריו, כמ"ש³³ "למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו גו'".

יח. אך עדיין יכול יהודי לטעון, שקשה הדבר לפעול אצל ה"שאינו יודע לשאול" הענין ד"את פתח לו", וכמו"כ לגלות את הניצוץ האלקי שבהדומם.

ועל זה אומרים לו: לכל לראש — "לפום צערא אגרא"¹¹¹; ואדרבה: מפורש בכתוב⁴⁵ שדוקא ע"י ההתעסקות עם "דכא ושפל רוח" זוכים להענין ד"מרום וקדוש אשכונ", כי דוקא בה"דכא" נמצא בחי' "מרום וקדוש" (כנ"ל ס"ז).

וכאמור לעיל (ס"ג ואילך) שזהו גם כללות ענין המצה — שהיא באופן של דומם בלבד, ודוקא ע"י נעשה ענין הפסח והדילוג לפעול את ההצלה של בני — "הקב"ה מצילנו מידם", הן בזמן פסח מצרים, והן "בכל דור ודור (ש)עומדים עלינו לכלותנו"²⁸,

ועד לקיום היעוד "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות"¹¹², "ונגלה כבוד הוי' וראו כל יחדיו כי פי הוי' דיבר"¹¹³, שאפילו הבשר — שמצד עצמו הוא בחי' דומם — יראה אלקות¹¹⁴, ועאכו"כ שבבחי' צומח, חי ומדבר יאיר הענין ד"ונגלה כבוד הוי'", ויהי ניכר בגלוי בכאו"א מהם "כי פי הוי' דיבר".

* * *

יט. נתבאר לעיל (סט"ו ואילך) שהכוונה היא לגלות את הנפש

(110) ראה לקו"ת ראה כה, א. כז, א.

(112) מיכה ז, טו.

(113) ישעי' מ, ה.

(114) ראה תר"מ חל"ו ע' 153. וש"נ.

(111) אבות פ"ה מכ"א.

שבכל דבר, גם בדומם, ועד שיש כמה ענינים שאפשר לפעול בדומם דוקא.

וכפי שמצינו גם בנוגע לענין ד"ושכנתי בתוכם" (שזהו עיקר התכלית) — ששלימותו דוקא בביהמ"ק, ולא במשכן:

החילוק בין המשכן למקדש הוא¹¹⁵ — שהמשכן הי' עיקרו צומח, כמ"ש¹¹⁶ "ועשית את הקרשים למשכן עצי שיטים עומדים", ועד שכללות המשכן נקרא על שם הקרשים, כיון שהם העיקר שבו¹¹⁷, משא"כ ביהמ"ק הי' עיקרו דומם.

והרי דוקא ביהמ"ק הי' באופן של "מנוחה" ו"נחלה"¹¹⁸, משא"כ המשכן שבו נאמר¹¹⁹ "ואהי' מתהלך באהל" (דקאי על המשכן שנקרא "אהל"). והיינו, שדוקא בדומם מתבטא יותר אמיתית הענין.

וכידוע¹²⁰ המשל בזה, ש"כשצריכים להגבי' איזה דבר מן הארץ ע"י כלי ההגבהה .. צריכים לאחוז בחלקים התחתונים שבו דוקא", משא"כ אם יניח את כלי ההגבהה תחת המדרגה השני' או השלישית, לא יגבי' את המדרגות שלמטה מהן, וגם בנוגע לחלק שייגבי', לא תהי' ההגבהה בשלימות¹²¹; ורק כאשר ההגבהה היא מהדרגא הכי תחתונה, אזי מגבי' את הדבר כולו.

ולכן, דוקא מהדרגא הכי תחתונה, סוג הדומם, נבנה ביהמ"ק — "מנוחה" ו"נחלה", ומבלי הבט על כך ש"השמים ושמי השמים לא יכלכלוך ואף כי הבית הזה" (בתמי¹²²), הי' בו גילוי אלקות, כמ"ש¹²³ "והיו עיני ולבי שם כל הימים".

כ. ובאופן כזה צריכה להיות גם הנהגת כאו"א מישראל:

ובהקדמה¹²⁴, שד' הסוגים דצח"מ ישנם גם באדם: חלק המדבר שבאדם — כח השכל; חלק החי שבאדם — הרגש שבלב, שלפעמים הוא ע"פ שכל ולפעמים אינו ע"פ שכל, בדוגמת בהמה וחי', שלפעמים הנהגתם היא ע"פ שכל ולפעמים אינה ע"פ שכל; חלק הצומח שבאדם

(115) ראה תו"א ר"פ ויגש. ובכ"מ.
 (116) תרומה כו, טו.
 (117) ראה גם תו"מ סה"מ באתי לגני ח"א
 (118) ע' ד. ע' שכד. ח"ב ע' תלט. ועוד.
 (119) פ' ראה יב, ט (ובפרש"י).
 (120) שמואל-ב ז, ו.
 (121) תו"א בראשית ד, א.
 (122) ראה גם תו"מ סה"מ כסלו ס"ע קצד.
 (123) מלכים-א ח, כז.
 (124) שם ט, ג.
 (125) לשלימות ענין זה — ראה שיחת ש"פ קדושים ס"ו... (לקמן ע'...).

(115) ראה תו"א ר"פ ויגש. ובכ"מ.
 (116) תרומה כו, טו.
 (117) ראה גם תו"מ סה"מ באתי לגני ח"א
 (118) ע' ד. ע' שכד. ח"ב ע' תלט. ועוד.
 (119) פ' ראה יב, ט (ובפרש"י).
 (120) שמואל-ב ז, ו.
 (121) תו"א בראשית ד, א.

— מדות התחוננות; וחלק הדומם שבאדם — כח המעשה, שלא ניכר בו כלל אם מקורו הוא מהרגש, מהשכל או מאמיתית השכל*.

(* ראה תו"א ד"ה להבין הטעם שנשתנה כו' (בראשית ג, ד ואילך). ועפ"ז צ"ל כאן באו"א.

ומכל ענינים אלו — הנה שלימות האדם נפעלת דוקא ע"י בחי' הדומם שבו, שהו"ע כח המעשה, שהרי "המעשה הוא העיקר"¹²⁵.

בודאי צריך להיות רגש הלב — "רחמנא ליבא בעי"¹²⁶, וכן צ"ל ענין השכל, כדי להציל את האדם מגניבה, גזילה, השגת גבול ולשון הרע וכו'; אבל כל ענינים אלו עדיין אינם שלימות האדם; שלימות האדם היא ע"י מעשה דוקא, שהוא העיקר, ועי"ז נעשים גם כל שאר הענינים הבאים עי"ז באופן נעלה יותר, וכמ"ש כ"ק מו"ח אדמו"ר בא' ממכתביו¹²⁷, שע"י ענין המעשה אפשר להבין יותר ולהרגיש יותר, כי ע"י ענין המעשה נעשה הלב לב יהודי ("א אידישע האַרץ"); משא"כ כאשר מסתפקים רק בהרגשים טובים כו', אזי חסר העיקר.

וכפי שמצינו במ"ת — שהקדימו נעשה לנשמע¹²⁸, והיינו, שתחלה צ"ל "נעשה", ורק לאח"ז יכול להיות הענין ד"נשמע", ואז הענין ד"נשמע" הוא באופן נעלה יותר, דהיינו שהמוח והלב נעשים מסוגלים יותר להבין יותר, וביתר קלות, עניני תורה ומצוות (וכנ"ל, שע"י הגבהת בחי' הדומם נגבהים גם בחי' צומח חי ומדבר).

וכמודגש בנוגע לענין הצדקה (שכל המצוות נקראים על שם מצות הצדקה¹²⁹) — שאע"פ ש"מפייסו בדברים" הו"ע עיקרי במצות הצדקה¹³⁰, מ"מ, אם יסתפק בדיבורים טובים, וישתתף בצערו כו', אבל יחסר אצלו ענין נתינת הצדקה בפועל — יגוע העני ברעב! ... משא"כ אם יחסר הענין ד"מפייסו", הנה אף שייענש על זה, הרי העיקר הוא שהחי' את העני ובני ביתו.

וכן הוא בנוגע לכל נצרך — כולל גם הנפש האלקית, שנצרכת למזון דתומ"צ — שבודאי צריך להיות רגש שבלב, וכן הבנה והשגה (ובפרט ע"פ תורת חב"ד), ובמקום שאין הבנה והשגה מגעת, צ"ל ענין

125) אבות פ"א מ"ז. תרפ"ו ע' 106).

126) סנהדרין קו, ב ובפרש"י. זהר ח"ב 128) שבת פח, א.

קסב, סע"ב. ח"ג רפא, ריש ע"ב. 129) ראה תו"א מקץ לח, ג. מב, ג.

127) ראה אג"ק שלו ח"ב ע' תעט ואילך. לקו"ת שה"ש מד, ג. ובכ"מ.

וראה גם שיחת אחש"פ תרפ"ו בסופה (סה"ש 130) ב"ב ט, ב.

האמונה; אבל, העיקר הוא מעשה המצוות בפועל, שהוא בדוגמת הדומם. אלא שבדומם זה יש צורך להחדיר חיות, דהיינו שמעשה המצוות גופא צ"ל מתוך חיות כו'.

כא. וכשם שהדברים אמורים בנוגע לבחי' הדומם שבאדם, כן הוא גם בנוגע לסוג הדומם שבכל העולם כולו — שמטרתו היא שיתהפך להיות היכל הוי', דירה ומקדש לו ית'; אלא שענין זה נעשה באופן של הליכה מדרגא אל דרגא, מן הקל אל הכבד.

וזהו תוכן מאמר המדרש¹³¹ "עתידה ארץ ישראל שתתפשט בכל הארצות" (וקודם לזה — "עתידה ירושלים שתתפשט בכל ארץ ישראל"):

מעלתה המיוחדת של א"י היא — כמפורש בחומש¹³² — "ארץ אשר גו' תמיד עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה".

והענין בזה — שעניינים אינם פועלים מציאות חדשה, או שינוי בהמציאות, כי אם, שכאשר האדם מסתכל בדבר, אזי רואה אותו, ואילו כשמסיר את עיניו ממנו, הנה גם אם הוא דבר גדול, אינו רואה אותו.

ועד"ז בעניננו: השגחתו של הקב"ה ישנה בכל העולם כולו, גם בחו"ל; אבל בא"י ניתוסף הענין ד"עיני ה' אלקיך בה", ששם כל העניינים הם בגילוי, ולכן גם ההשגחה היא בגילוי יותר, ורואים אלקות בגילוי בכל פרטי הארץ (גם בבחי' דומם).

וזהו החילוק בין בחי' הדומם שבא"י לבחי' הדומם שבחו"ל — שעפר ארץ העמים טמא¹³³, ועאכו"כ שלא שייך שיחול עליו שם מצוה, כמו מצות השמיטה; משא"כ בא"י — הרי בבחי' הדומם שבה גופא ישנה מצוה: "ושבתה הארץ שבת להוי'"¹³⁴, כיון שבא"י אלקות היא בגילוי.

ועל זה אמרו רז"ל "עתידה ארץ ישראל שתתפשט בכל הארצות" — שגם בבחי' דומם שבחו"ל יתגלה הניצוץ האלקי שבו.

אבל כל זמן שלא נתגלה הניצוץ שבדומם — נשאר הוא למטה מטה ביותר, ואינו מסייע להעבודה ד"בכל דרכיך דעהו", ובמילא חסר גם בהשלימות דבחי' חי ומדבר [וכפי שרואים בחיי האדם, שכאשר

131) ראה ספרי דברים בתחלתו. פס"ר פ' שבת ור"ח. יל"ש ישעי' רמז תקג.
 132) עקב יא, יב.
 133) רמב"ם הל' טומאת מת רפ"א. וראה נזיר נד, ב.
 134) בהר כה, ב.

חסרים הענינים שבסוג הדומם הנצרכים לו, כמו בית וכיו"ב — הרי זה משפיע גם על ההבנה והשגה שלון, ואילו כאשר מביאים את הדומם לידי תכלית המכוון שלו — הרי זה פועל עליו גם בבחי' צומח, חי ומדבר. וזהו החידוש שיהי' כאשר "עתידה א"י שתתפשט בכל הארצות" — שאז יהי' "לה' הארץ ומלואה"¹³⁵ באופן גלוי, וכמ"ש¹³³ "ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר יחדיו כי פי הוי' דיבר", בכל דבר ובכל מקום, הן בא"י והן בחו"ל, כולל גם בבחי' הדומם, וכמבואר במאמרי אדמו"ר הזקן ואדמו"ר האמצעי¹³⁶ שבכל דבר יהי' נרגש אלקות. אמנם, הסדר בזה הוא שתחלה צ"ל "עתידה ירושלים שתתפשט בכל ארץ ישראל":

מעלתה המיוחדת של ירושלים היא — כדברי התוס' שכל מי שהי' מגיע לירושלים והי' רואה את הכהנים עוסקים בעבודת ביהמ"ק, ואוכלים קדשי קדשים וכו', הי' הדבר פועל עליו שלימות היראה¹³⁷ ("יראה שלם", שעל שם זה נקראת בשם "ירושלים"¹³⁸); ולאחר שהותו ימים אחדים בירושלים, הי' לוקח עמו את שלימות היראה וממשיכה בכל ארץ ישראל. וזהו "עתידה ירושלים שתתפשט בכל ארץ ישראל" — שלעת"ל תהי' כל א"י באופן כזה, כך, שהנוסעים מחו"ל לא"י יקחו עמהם בחזרתם מא"י לחו"ל את כל הענינים שהנוסעים מא"י לירושלים היו לוקחים בזמן ביהמ"ק.

כב. וע"פ הכלל שהקב"ה אינו רוצה ענין של "חנם"¹³⁹, "נהמא דכסופא"¹⁴⁰, אלא שכל דבר יבוא ע"י יגיעה ("אויסגעה אָרעוועטע"), ו"לפום צערא אגרא"¹⁴¹ — הרי מובן, שכל האמור תלוי בעבודתנו במשך זמן הגלות.

ולכן צריך כל אחד לגלות את הניצוץ האלקי שישנו בדומם שבו ושבסביבתו, ולעשות מחלקו בעולם שיהי' מואר ב"נר מצוה ותורה אור"¹⁴¹.

וכאשר מתנהגים באופן זה בחו"ל — אזי פועלים את קיום היעוד "עתידה א"י שתתפשט בכל הארצות"; וכאשר מתנהגים באופן זה בא"י

---

(135) תהלים כד, א. (136) ראה תניא שעהיוה"א בתחלתו. תו"ח תצוה תפכ, סע"א [בהוצאה החדשה — ח"ב שכט, סע"א]. שער האמונה ספכ"ז. ועוד. (137) תוד"ה כי — ב"ב כא, א. (138) תוד"ה הר — תענית טז, א. (139) ראה תו"מ חמ"א ס"ע 242. וש"נ. (140) ראה ירושלמי ערלה פ"א ה"ג. הובא בלקו"ת צו ז, ריש ע"ד. ובכ"מ. (141) משלי ו, כג.

— פועלים את קיום היעוד ד"עתידה ירושלים (שלימות היראה) שתתפשט בכל א"י".

וכולם יחד — מרבים אור בעולם, ועי"ז מתמעט החושך, ונרגש הענין ד"אין עוד מלבדו"¹⁴², שהוא אמיתית המציאות של כל ענין, וזהו ההכנה לקיום היעוד¹⁴³ "לא יהי' לך עוד השמש לאור יומם", אלא יאיר הענין ד"אמת הוי' לעולם"¹⁴⁴, כפי שיקויים בפועל ע"י משיח צדקנו, במהרה בימינו ממש.

* * *

כג. המוזכר לעיל (סי"ז) שכאשר מגביהים דבר מבחי' הדומם שבו, אזי מגביהים את הקומה כולה — קשור גם עם מ"ש לעתיד לבוא "בנהר יעברו ברגל"⁹², כי: ענין הרגל הוא — שהחיות שבו היא בצמצום, ובפרט בעקב שברגל (חלק הרגל שעל ידו היא ההליכה), שאין בו חיות כלל (כדאיתא באדר"נ¹⁴⁵). ועז"נ "בנהר יעברו ברגל" — שדוקא ע"י בחי' רגל, שהו"ע הדומם, יתקיים הענין ד"בנהר יעברו", כמבואר בלקו"ת¹⁴⁶ ובדרושים שלאח"ז.

והקדמה לזה ומעין זה צ"ל בזמן הגלות, ע"י מצוות הקשורות עם הליכה ברגל, החל מהענין ד"הוי רץ לדבר מצוה"¹⁴⁷, כולל — תקנת רבותינו נשיאינו, שהיו שולחים שלוחים כדי לשמח את בני", שענין זה הוא דבר טוב כל השנה כולה, ועאכו"כ — בהזמן ד"מועדים לשמחה". ובהתאם לכך, הנה כל אלו שקיימו ענין זה בפועל ממש, בעולם העשי', למטה מעשרה טפחים — יאמרו "לחיים", וימשיכו ענין זה על כל השנה כולה, וילכו "מחיל אל חיל"¹⁴⁸, ועד שיבואו מתוך ריקוד ("אריינטאַנצן") לקיום היעוד¹⁴⁹ "שמחת עולם על ראשם".

* * *

כד. צוה לנגן ואמר מאמר ד"ה הפך ים ליבשה.

* * *

ד ואילך.	(142) ואתחנן ד, לה.
(147) ראה אבות פ"ד מ"ב. טוש"ע (ואדה"ז)	(143) ישעי' ס, יט.
א"ח ס"צ סי"ב (סי"ג).	(144) תהלים קיז, ב.
(148) תהלים פד, ח.	(145) ספל"א.
(149) ישעי' לה, יו"ד. נא, יא.	(146) צו יא, ד ואילך. דרושי שמע"צ פח,

הוספה

א

בי"ה, ט' ניסן תשט"ו,
ברוקלין.

האברך מיכאל שי

שלום וברכה!

הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ איש רב פעלים מוה"ר ניסן שי נעמענאָוו
הודיעני על דבר חגיגת ההתועדות, ומאשר חזר הוא מאמר חסידות – דברי
אלקים חיים – ברבים.

ויהי רצון מהשי"ת אשר נשמתא דאורייתא, לימוד פנימיות התורה,
תוסיף בו חיות להוסיף חיזוק בלימוד תורתנו הק' תורת חיים ובקיום מצותי
בהידור, וילמוד בשקידה והתמדה, והשי"ת יתן ברכתו שיהי' בהצלחה.
בברכה לחג פסח כשר ושמח, ולהצלחה בכהנ"ל.

ב

בי"ה. כג' ניסן תשט"ו
ברוקלין

הרה"ג ווי"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ
מוה"ר חיים שאול שי

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מדי' ניסן. נהנית לקרות בו אשר הווי"ח אי"א נוי"נ
עוסק בצ"צ מוה"ר יוסף שי שמוטקין מילא משאלות לבבו לטובה בהקדשת
מגרש לבנין בית בשביל הישיבה, ויה"ר שתהיי' התחלה טובה למפעל טוב זה
ויוגמר בכי טוב בהקדם, וכפי הנשמע כאן – ישנם כמה משרדים באה"ק ת"ו

א

נדפסה בקונטרס "צדיק למלך" ב ע' 146.

ב

מצילום האגרת.

מוה"ר חיים שאול: ברוק, רשל"צ. אגרות נוספות אליו – אג"ק חכ"א אגרת ז'תקקפה,
ובהנסמן בהערות שם.

העוזרים בעיני בנין הן בנתינות והן בהלואות. ובודאי יחקרו בזה על אתר, ויהי"ר מהשי"ת שלזמן לימודים זה יתרבה גבולם בכל, הן באיכות והן בכמות, ויתאים לכוונת מייסדי ומנהלי תומכי תמימים הם נשיאינו הקי' זצוקלה"ה נבגי"מ זי"ע. וזכות התעסקותם בזה יעמוד לכל המסייעים בנשמתם בגופם ובממונם בהמצטרך להם ולבי"ב שיחיו.

בברכת הצלחה ולבשו"ט בכל הנ"ל

מ. שניאורסאהן

מוסגי"פ סקריפ – השתתפות סמלית בהוצאות שבהנ"ל.

ג.

בי"ה, כ"ו ניסן ה'תשי"א
ברוקלין, נ.י.

הו"ח אי"א נו"נ וכו' מו"ה דוד שי

שלום וברכה!

בעתו קבלתי וקראתי בנועם המכתבים שלו מפורים ב' ניסן וי"א ניסן. ובינתים בודאי הגיע לידו הקונטרס לפורים ולבי' ניסן עם מכתבים המצורפים אליהם. ואתו הסליחה על שעד עתה נתאחר המענה שלי, כי בקשתו מלאתי באפשריות הראשונה ובעת רצון הזכרתי אותו ואת בי"ב שי' בהיותי על ציון כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבגי"מ זי"ע בהמצטרך להם, וסומך אני על החזקה ששליח עושה שליחותו, ורק ההודעה עדי"ז מתאחרת מגודל הטרדות.

דרך אגב הנני להעיר אשר מנהגנו בקריאת פדיון או בהזכרה על הציון להזכיר את הנצרך בצירוף שם אמו, ואיני יודע לעי"ע שם אמו של כ' ושם אמה של זוגי תי'.

בנוגע לענינו עם הקונסול האמריקאי, נהינתי כשקראתי במכתבו דבי' ניסן, שציוה כ' להשאיר שמו ברשימת הקוואָטא, ולכן איני מבין את העתקת מכתב הקונסול שמצרף במכתבו מיי"א ניסן שבו מודיע הקונסול שהסיר שמו מרשימת הקוואָטא. והרי זה בסתירה למה שכתב במכתבו הקודם.

ג.

מצילום האגרת. נדפסה בתשורה (אלפרוביץ, תשס"ה).
מו"ה דוד: הלמן. אגרות נוספות אליו – אג"ק ח"כ אגרת ז'תקנט, ובהנסמן בהערות שם.

בטח יש בידו הקונטרס לכה"פ ולכן איני מצרפו בזה. ואסתפק בשורות אחדות בקשר עם חג הפסח שחגגנו זה עתה.

חג הפסח סימנו בכתוב שצריך להיות בחודש האביב. והנה בטבע, עם הופעת האביב, כוחות הטבע שהיו בהעלם במשך ימי החורף עד שלעין הרואה נדמה שנפסקה החיות יצירה צמיחה וגידול, הנה לפתע פתאום בחודש האביב מתגלה לעין כל שלא היי זה אלא משך זמן של קיבוץ כוחות למען יופיעו אח"כ אילנות מלבליים ושדות עטופים ירק, כמרז"ל היוצא בימי ניסן ורואה אילנות שמוציאים פרח צריך לברך כו'.

ומוסר השכל בזה גם לנו, שאם יש בחיינו איזה תקופה שאפשר לטעות בה שאינה תקופה של יצירה צמיחה וגידול, קרוב לודאי שאין זה אלא טעות בידנו, וההפסק ישמש לתוספות כח וכלי המשל להוצאת פרח ולגמול פירות.

ויש למצוא רמז זה גם בענין דפסח, שאחרי התקופה המרה של גלות מצרים שמררו את חיי אבותינו בעבודה קשה בעבודת פרך המפרכת את הגוף ואת הנפש, שר של מצרים טען מה נשתנו אלו מאלו, אלו עובדי עבודה זרה ואלו כו', הנה במשך זמן מועט נתגלה בהם הזיכוך שפעל גלות מצרים, ובחמשים יום נתעלו ממ"ט שערי טומאה לקבל התורה מפי הקב"ה בכבודו ובעצמו.

בברכת בריאות הנכונה לו ולזוגי שיי ופייש כל ב"ב שיי, בברכה להמצטרך להם,

מ. שניאורסאהן

בחודש האביב: פ' ראה טז, א.

כמרז"ל היוצא כו': ברכות מג, ב.

המפרכת את הגוף: ראה זח"ב קע, ריש ע"ב. מכילתא בשלח יד, כח. ועוד.

אלו עובדי עבודה זרה ואלו כו': פרש"י שמות א, יג.

ממ"ט שערי טומאה: זו"ח ר"פ יתרו.

ועד הנחות בלה"ק

מכון להוצאה לאור תורת כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

Lahak Hanochos Inc. 788 Eastern Parkway, Suite 408, Brooklyn, N.Y. 11213

Tel. (718) 604-2610 Fax. (206) 666-1770 Email: info@lahak.org

ב"ה.

שהחיינו וקיימנו והגיענו

הגיעו מבית הכורך

תורת מנחם

התוועדויות כרך מב

ספר המאמרים תשכ"ז

הספרים נשלחו לבתי המנויים

*

בחנויות הספרים יהי' ניתן להשיגם

מיד לאחר חג הפסח

לעילוי נשמות

אבינו הרה"ח הרה"ת וכו' ר' **שלום דובער** ע"ה
בן הרה"ח הרה"ת וכו' ר' **יהושע** הי"ד
נפטר כ"ה ניסן ה'תשכ"ח
אמנו מרת **פרידא** בת הרה"ח ר' **אלתר אליעזר** ע"ה
נפטרה ט' תמוז ה'תש"ס
ליין

בתם מרת **רבקה** ע"ה **וואלבערג** בת הרה"ת ר' **שלום דובער** ז"ל
נפטרה ט"ו תמוז ה'תשנ"ה

ת. נ. צ. ב. ה.

ולזכות הורינו

הרה"ת ר' **משה חיים** וזוגתו מרת **שרה לאה** שיחיו **סאפאטשקינסקי**

נדפס על ידי ולזכות

בנם ובתם

הרה"ת ר' **יוסף יצחק** וזוגתו מרת **רבקה נעמי**
ומשפחתם שיחיו לאורך ימים ושנים טובות ובריאות

ליין

להצלחה רבה ומופלגה בטוב הנראה והנגלה
בכל אשר יפנו בגשמיות וברוחניות
ולנחת רוח יהודי חסידותי מתוך שמחה וטוב לבב